

SEMANATORUL

ORGAN ÎNVĂȚĂTORESC DIN CALIACRA

Director I. Nedelcu

Apare sub conducerea
unui comitet

Redacția și Administrația
Școala primară Nr. 3—Bazargic

ABONAMENTUL
80 lei anual

DEFINITIVAT ȘI TEZA

Din relatările ziarelor rezultă că la examenul de definitivat al învățătorilor, din acest an, a reușit la teză abia o treime din cei ce s'au prezentat.

Un asemenea rezultat, fără precedent, se califică fiascul culturalizării neamului românesc și dezastului școlar.

Dezastru pentru școala statului care n'a pregătit suficient pe cultivatorii neamului.

Dezastru pentru atâți învățători—șomari până eri—cari s'au îndatorat cu salariul pe cel puțin 2 luni de serviciu, ca să poată să se deplaseze și să facă față cerințelor de examen.

Unii și-au cumpărat costume noi de haine—potrivite tinutei de învățător—in locul hainelor peticite, ce purtau zilnic din salariul mizerabil al începătorilor în învățământ!

Dezastru pentru prestigiul corpului nostru învățătoresc, care predispune masele să ne retragă încrederea de a mai putea fi întrebuințați la atâtea acțiuni publice și naționale.

În fața fiascului constatat, așteptăm reacțiunea urgentă și drastică pentru îndreptare:

1) Permutarea profesorilor de limba română de la școlile normale, vinovați de slaba pregătire a generației de învățători, prezentă la acest examen dezastruos.

2) Înlăturarea celor dela direcția învățământului normal.

3) Sancțiuni împotriva directorilor de școli normale.

4) Numirea de îndată la școlile normale a profesorilor de limba română, cari au fost în comisiunile acestui examen dezastruos!..

Ca să corecteze o pregătire sau . . . . . o apreciere.

5) Regulamentarea examenului de definitivat, ca să nu fie eliminatorie nici o probă, din cele la care sunt supuși candidații la definitivat.

Altfel și în viitor vom înregistra dezastrul elementelor destoinice, cari la proba scrisă au tratat subiectul dat dintr'un punct de vedere specific individualității și aprecierii lor, dar contrar specialiștilor din comisiunea de examinare. (Punctul just al președintelui Asociației Inv., D-I D. V. Tonl).

6) În asemenea comisiuni se impune participarea unui membru învățătoresc, ca să fie martor ocular și garanție de corp, atât la aprecierile dezastruoase ca și la cele valoroase.

Dacă nu se iau aceste măsuri, învățătorimea într'un glas, cere definitivatul sub comisiunea dela Oradia Mare, unde învățătorii găsesc inspirații și competență, ca să se definitiveze prin teză în proporție de 95 la sută, față de dezastrul din restul țării.

Cămine Culturale

de Eug. Răducu

Rostul școlii este să pregătească pe om pentru viață. Cât mai multe cunoștințe și deprinderi bune; spre a-ți putea singur explica tot ceace se întâmplă în jurul tău: a trăi mulțumit și în belșug: spre a putea ieși învingător din lupta vieții, fără ajutor strein.

Pentru a fi cineva folositor lui și menirii, înțelepciunea-i să presupună și credința. Toate preocupările de ordin înalt, tot ceace trece dincolo de marginile cotidianului, grija vieții materiale, isvorăște din credință. Sunt mii de ani, decând un mare învățat a spus că „o mare de știință, lipsită de o picătură de credință, prețuește mai puțin decât un grâu de muștar” și cursul veacurilor ce se despart, a conștințit acest adevăr. La adevăratul om, învățătura să se împletească cu credința izvorâtă din realitatea lucrurilor, privită prin rațiune.

În spiritul acestor vederi, școala urmărește să formeze pe om mai întâi, moral și material. De felul cum reușește a forma pe om, depinde cetățeanul și progresul țării și omenirii întregi.

Idealul omenirii, pacea, rămâne o himeră, atâta timp cât, factorul social de incontestabilă valoare, școala, schimbă sau îngăduie schimbarea ordinii de urgență a planului său de lucru, depășind sau

nesocotind filiera rațională și naturală a evoluției intelectuale și morale a individului: om, cetățean și mai apoi socialistul.

Idealul școlii se înglobează în idealul omenirii.

Ea urmărește luminarea copilului asupra rostului său în viață, dotarea lui cu forțe morale și cunoștințe necesare, suficiente a face din el, om. Și numai după ce conștiința eului său cu toate atributele ei s'a realizat și verificat, să-si pună în slujba patriei, fără condiții, toată priceperea și puterea lui de muncă.

Pe om, într'o oarecare măsură, școala caută să-l formeze în copilărie prin cursul primar. Pe cetățean foarte puțin îl formează prin convingere și puțin, numai, prin hipnoza sugestiei.

Din cauză că, școala prin mijloacele de care dispune, activează asupra copiilor într'o vreme când ei încă nu pot înțelege realitatea lucrurilor, sufletul lor, nefiind încă deplin format, iar timpul destinat pregătirii școlare fiind prea scurt. Fără a mai aminti mediul social în care activăm și resursele de material, adeseori, mai mult decât anemice, din care cauză, nu pe cetățeanul de mâine, dar nici pe omul om, școala nu reușește a-l forma și desăvârși.

Urmare la pagina II-a

C. A. Rosetti - Tipograf

Cu prilejul semicentenarului morții marelui democrat

În anul 1903, cu ocazia desvelirii monumentului lui C. A. Rosetti, s'a tipărit în București un volumaș de 64 de pagini intitulat: „C. A. Rosetti ca tipograf. Omagiu din partea Institutului de arte grafice „Carol Gobl” Cărbuția, care cuprinde și o sumară schiță biografică a marelui român, se ocupă în paginile sale de activitatea ca tipograf a întemeietorului ziarului „Românul”.

Se știe într'adevăr, că înainte de a ajunge să ocupe funcțiuni înalte în Stat, C. A. Rosetti a făcut parte din breasla tipografilor, de care a rămas legat și pe care nu a încetat să-i iubească și să-i socotească ca pe cei mai apropiați amici, chiar când neprins în vâltoarea politicii nu a mai putut fi el însuși conducătorul atelierelor, ci a trebuit să le cedeze altora. Paslunea pentru tipografie a lui

Rosetti apare ca foarte explicabilă. Librar și poet, autor de versuri, unele dulci și sentimentale...

Tu-mi ziceai odată cum că până la moarte

Dragostea ta toată mie'mi vei păstra;

M-ai uitat pe mine, le-ai uitat pe toate,

Astfel merge lumea, nu e vina ta. (A cui e vina? 1839)

... altele pline de tâlc și de vigoare, Rosetti dorea să ajungă să-și tipărească singur opera, pentru ca să poată comunica pe o scară cât mai întinsă cu publicul.

În 1835 îl găsim pentru prima oară ca tipograf, în asociație cu Winterhalder, un austriac animat de cele mai frumoase sentimente față de români.

Această primă tipografie a lui

Rosetti a fost tribuna de unde sau lansat scrierile acelor cari au luptat pentru revoluția dela 1848. Eufrosin Poteca, Ion Voinescu II, Gr. Alexandrescu, Dimitrie Bolintineanu, Ion Ghica, Brezoianu, Petre Poenaru, G. Gorjan, Cezar Bolliac, Aricescu și alții, și-au tipărit la el operele care deschideau drumuri noi în istoria culturii și politicii românești.

În afară de ziarul cu titlu simbolic „Pruncul Român” — tipografia lui Rosetti și Winterhalder a imprimat între anii 1845—1852 o serie de cărți cari oglindesc ospitalitatea largă și activitatea neîntreruptă a atelierelor fostului ministru român.

Astfel au apărut:

„Obiceiurile Israelitilor și ale Creștinilor” de Eufrosin Poteca, în 8°, 524 pag.

„Principii generale de muzică europenească modernă”, de I. Wachmann.

„Istoria sfântă a Testamentului vechiu și nou”, din franțuzește de I. Voinescu II, în 8° 228 pag.

„Cugetările singurătății”, de G. A. Baraș în 13°, 48 pag.

„O soare la mahala”, comedie în 2 acte de C. Caragiale.

„Poesii”, de Dim. Bolintineanu.

„Suveniruri și Impresii (epistole și fabule), de Grigore Alexandrescu.

„Dragostea din copilărie”, dramă în 2 acte de Rosetti și Winterhalder.

„Baba Hârca”, comedie în 2 acte și 3 tablouri de Mateiu Millo.

„Gramatica elino-română”, de I. Maxim.

„Prăsierea duzilor și creșterea gândacilor de matase”, de S. Poenaru.

„Măsuri și greutăți”, de Ion Ghica, și o sumedenie de alte cărți, cam 70 la număr, a căror enumerare ar ocupa însă prea mult spațiu.

Ținând seama de mijloacele tehnice reduse din vremea aceea, activitatea tipografiei lui Rosetti apare ca prodigioasă, îmbrățișând, fără distincție, lucrări din domeniile cele mai diverse, dela cunos-

CAMINE CULTURALE

(Urmare din pagina I-a)

Așa se explică, de ce cu tot idealismul învățătorului, abia la 2-3 ani după terminarea școlii primare, majoritatea copiilor satelor noastre pierd și cunoștințele căpătate în școală. Chiar dacă, câteodată o minoritate nu prea neînsemnată, manifestă dorința de a ține mereu legătura, contactul cu școala, nu poate ține un contact continuu, căci școala are prea puțin timp spre a se putea ocupa de aceste elemente.

Așa încât, tocmai când lupta pentru viață începe a se înțeși, când realitatea pune pe școlarul de eri sau omul matur în împrejurări grele din care numai prin pricepere multă și energie poate ieși cu bine, tocmai atunci individul își dă seama de insuficiența pregătirii lui profesionale și generale și caută orientare de la școala sau se dă învins. La orașe este altă situație: orașanul deși trăiește o viață artificială, ține totuși pasul civilizației de pe aiurea: cinematograful, radio, presa, sunt mijloace vizitate și foarte ieftine, accesibile deci oricui, pentru pregătirea omului în lupta vieții și cetățeanului ideal, necesar patriei. Situația satelor se schimbă; țăraniii trăiesc între lumea basmelor, închipuirilor și proza vieții sociale, dezolantă din multe puncte de vedere. Este necesar deci un echilibru. Și acest echilibru între real și ireal, trebuie stabilit de dascălul care se confundă cu aspirațiile clasei țărănești, prin școală și mai ales prin activitatea lui extra școlară. Sătenii neavând la îndemână mijloacele de culturalizare, urbane, lipsiți fiind de plăcerile vieții citadine nu pot trăci să lipsiți de mijloace materiale, ci pentru că le lipsește organizarea, inițiatorul, școala a instituit în viața satelor, un continuator și desăvârșitor al operei începută de ea în anii școlărității: umplerea acestui gol, prin crearea căminelor culturale.

În viața satelor noastre, căminele culturale, marchează un progres simțitor și rapid pentru cultu-

ralizarea maselor populare și desăvârșirea educației civice și sociale. Cu atât mai mult, cu cât existența lor necesită posibile și minime sacrificii materiale de la cetățeni, iar ca mijloace de funcționare servindu-se chiar de săteni și copii lor, distragându-i astfel de la ocupații nefolositoare și efemeride și dispunându-i preocupărilor de ordin superior, spre idealism.

Căminele culturale stimulează și sistematizează mișcările spontane și inițiativele satenilor, împiedicând înecarea lor în pâcla meschinărilor politice și intereselor personale.

Ele tind a urbaniza viața materială și intelectuală a satelor, instituind omului și societății idealuri mai înalte, către care generațiile ce vor veni, vor pași mai liniștite. Tendința materialistă a vremilor ce trăim, scepticismul general și din ce în ce mai accentuat, grav simptom de decadență, tot prin viața pulsantă de căminele culturale vor fi înlocuite. Pentru individul și cetățeanul ideal, izbânda în viață, presupune lumina și religie în suflete și morală în viața particulară și publică. Acesta este în mare, scopul căminelor culturale.

Indreptarul vieții satului, de fiecare clipă, este dascălul: prin el, școala și căminul cultural. Suportul moral al vieții satelor este căminul cultural. Prin idealismul conducătorilor lui și mijloacele de acțiune de care poate dispune: teatru, cor, conferințe, radio etc., oricând evadarea tradițiilor săteni din viața sbuciumată a satelor, a realității dezolante în sânul căminului cultural este plăcută, reconfortantă, regeneratoare.

Prin cămine, formarea și redeschimbarea conștiinței și unității naționale este fapt împlinit. Ordinea și prefacerile sociale spre mai bine, în liniște, belșugul, tradiția, limba, credința, întregul patrimoniu național se asimilează și conservă, sunt posibile, legate numai de existența căminelor cul-

turale, mai ales aici în Dobrogea.

Așa trebuie înțeles rostul căminelor culturale, drumul și mijloacele necesare pentru atingerea idealului propus. Și meritul realizării idealului căminelor culturale, revine în întregime dascălului în care paroză vieții n'a reușit să stâlcească idealismul cu care a plecat pe drumul apostolatului său. A dascălului este izbânda deci în prin rând: apoi a sătenilor în slujba cărora este pus și în fine izbânda patriei careia datorăm existența noastră și careia, munca tuturor de fiecare clipă, tinde să-i cucerească loc de frunte, la masa mare a omenirii.

Căminul cultural și dascălul propovăduiesc, nu ura și invidia pe chestiuni de naționalism sau aptitudini, ci frație și dragoste, între toți locuitorii țării, oricine ar fi ei.

Operă de raționalizare? Da. Este grija capitală a căminelor.

Țar nu prin fanfaronade effine și sgomotoase manifestații; ci prin cultură, muncă perseverentă și pașnică.

Numai astfel fiind și activând, căminul cultural va fi o folositoare instituție de cultură, națională și socială pusă în slujba satelor fără contribuția materială a statului, dar de care progresul țării, cultural și material, depinde în mare măsură.

Pregătire temeinică la inițiatori, conștiințiozitate și mult idealism, chiar dacă primele rezultate, nu-s prea încântătoare.

Peste truda și frământările lor, cei ce vor urma vor pași mai senini cu mai mulți sorți de izbânda spre idealuri mai înalte.

Emil Mutulescu - Aptaat

Cea mai puternică uneltă în lupta socială pentru răspândirea culturii e cartea.

Gh. D. Mugur

cutele calendare și până la scrieri literare, ce aveau să rămână în literatura românească.

Intorcându-se din exil și fondând în 1857 ziarul „Românul”. C. A. Rosetti devine din nou proprietar de tipografie, cumpărând o parte din atelierele lui Kopainig și o alta din acelea ale lui Ferdinand Ohm, devenit acum din patron, conducătorul atelierelor lui Rosetti.

Din 1858 și până în 1872, tipografia a lucrat neîncetat scoțând de sub teascurile ei, în afară de ziarul „Românul” (devenit din trisăptămânal, bi săptămânal și apoi cotidian), hebdomadarul „Revista Dunării”, foaia teatrală și literară bisăptămânală „Artistul” și alte ziare și calendare — o mulțime de volume care cuprindeau opere de Dimitrie Bolintineanu, Iuliu Baras, Cezar Boliac, Aricescu, C. A. Rosetti, Eug. Carada, V. A. Urechtă, Ion Ghica, I. Brătianu, Episcop Melhedisec, B. P. Hașdeu, etc.

Tot aici s'a tipărit Proclamați-

unea pentru alegerea lui Filip de Flandra ca domn al Principatelor și aceea pentru alegerea lui Carol de Hohenzollern.

În 1872, Rosetti a voit să lase, din cauza multiplelor sale atribuțiuni, tipografia lucrătorilor săi, dar neizbutind a trecut-o lui Laurian sub conducerea căruia atelierele devinind tot mai defectuoase. Din această cauză Laurian a vândut tipografia lui Carol Gobl, care în urma îmbunătățirilor aduse avea să devie patronul reputatului institut de arte grafice de mai târziu, care monopolizase imprimarea aproape a tuturor lucrărilor de seamă.

Păstrând pentru tipografi cea mai caldă afecțiune și legându-l de ei cele mai plăcute amintiri, C. A. Rosetti nu pierdea nici o ocazie în care să uite să afate recunoștința și prietenia pentru acești colaboratori prețioși ai gânditorului.

Astfel, în 1881, C. A. Rosetti a fost sărbătorit printr'un banchet de către ziariști, pentru că luptase

cu râvnă și entuziasm în Parlament pentru lărgirea libertății presei. Cu această ocazie, C. A. Rosetti a ținut un discurs în care vorbind despre aceia care a contribuit la succesul „Românului” a spus următoarele:

„Românul”, domnilor, avu fericirea de a avea lucrători tipografi și dintre care am bucuria de a vedea aici pe câțiva din cei cu care astăzi cei mai mulți sunt directori de tipografii. Acești lucrători veneau dimineața, își împărțeau literile, își făceau lucrările casei, și când venea ora în care manuscrisul primelor articole trebuia să le fie dat — și erau cam rău crescuți acei lucrători, căci cereau ca noi să fim exacti în a le da de lucru îndată, să fim exacti după deprinderea lui Dimitrie Ghica — ei bine, acei lucrători tipografi ai „Românului” se întruneau, se puneau pe scaune și unii din ei citeau primele articole, le discutau, aplaudau, comentau, criticau și adesea unul din ei venea și-mi zicea: „Dom-

CONGRES

La 8 și 9 Iunie a. c., va avea loc adunarea generală și congresul asociației învățătorilor din județul Caliacra, în orașul Bazar-gic,

Program:

La 8 Iunie a. c. orele 10—13.30

1) Te-Deum la biserica Sf. Gheorghe (Catedrală).

2) Jurământul nouilor învățători (la biserică).

3) Parcurgerea în corpore a orașului spre șc. Nr. 3.

4) Deschiderea congresului în prezența autorităților.

* * *

Discuția părerilor asupra chestiunilor:

a) Controlul în învățământul primar.

b) Educația națională în școala primară.

c) Normele pentru salarizarea învățătorilor.

* * *

Adunarea generală

La 9 Iunie a. c. orele 9.30—12.30

Darea de seamă

b) Raportul cenzorilor.

c) Votarea gestiunii pe expirat.

d) Program și organizare pe viitor.

e) Închiderea Congresului.

Epigrame

D-lui Al. C. Aldea, autorul volumului de strofe spirituale Ghimpișori*.

Ghimpișorii dumitale,
Sunt inofensivi, se pare;
Fiindcă nu s'a văetat
Nimeni, că l-ar fi înșepat.

Unui învățător

Atâtor pedagogi iluștri,
Le-a apus deacuma, steaua;
Fiindcă tu-ai descoperit
Supremul pedagog: nuiaua.

Unui preot.

Cam de o vreme, popa al nostru
Tot se'ncurcă în liturghie...
Pare-mi-se, cărciuămarul
Nu-i mai dă pe datorie.

Nic. Badea

nule, mă iartă, aci n'am înțeles, ideia nu este clară; mă iartă, aci îmi pare că este o contradicere*.

Iar mai departe:

„Vedeți dar, domnilor, că era lesne să fii redactorul unui jurnal și să nu faci multe greșeli când înșiși lucrătorii tipografiei luau parte activă la redacțiunea ziarului”.

Recunoștința plină de sinceritate pe care o cuprind cuvintele lui Rosetti impresionează și astăzi ca și atunci când au fost rostite la banchet și când tipografi cari erau de față își ștergeau lacrimile, în timp cesufletele li se umpleau de bucurie.

La comemorarea celor cincizeci de ani dela moartea marelui român C. A. Rosetti, breasla tipografilor trebuie să-și îndrepte un gând bun către acela care le-a fost, poate, cel mai mare prieten și prețuitor.

Liviu Floda

(Adevărul)

ZIUA MUNCII

Intâi Maiu e sărbătorită în lumea întreagă.

Toate popoarele și toate neamurile, așezate într-o țară sau împrăștiate în diferite țări, au astăzi dreptul de a prăsnui pe 1 Maiu, în mod oficial.

Unele fac prăsnuri materiale; cu fasturi și simboluri, ce nu-și găsesc astăzi nici-o scadență în vreme.

Alte neamuri fac o sărbătoare spirituală, care chiamă în ritmul vremii concepțiile de organizare a vieții.

În alte părți e o sărbătoare de reînviere a vieții din natura adormită în toamnă.

Sărbătoarea aceasta împlineste în acest an 50 de sărbătoriri, dela 1885, decând congresul sindical dela Chicago a hotărât o zi de luptă pentru proletariatul din lumea întreagă.

Astăzi e o sărbătoare unică care s'a universalizat.

E o potrivire în timp care se produce într'un conflict de gânduri și semnificații.

Niciodată nu se adună într'un moment unitar atâta antagonism vehement ca la această sărbătoare.

Se înfierbântă vremea și viața clocotește.

La Maiu se intrupează în natură și toată frământarea de viață omenească, produsă în cursul unui an.

Când organizările omenești vor avea mai multă perfecțiune pe lume, clocotul din Maiu va fi fără îngrijorare.

Și în interiorul Statelor și

dinafara lor, vor scădea amenințările.

Iar ziua aceasta va fi în lume de pace și bunăvoire, când omenirea va înțelege că trebuie, toată, să frământă natura prin muncă cinstită, singura care dospește o viață mai bună.

Când în ziua de 1 Maiu omenirea va avea un singur gând—gând din gândul tuturor de muncă vrednică—milioanele de ființe vor trebui să inunde pe pământ și sub pământ, în aer și în atelier, pe ape și în adâncul lor, în case și în palate fără deosebire de ranguri, ca să dea vieții cel mai ales, mai nobil și folositor randament după chipul și întrebuintarea fiecăruia.

Atunci Intâi Maiu va fi o slăvire a muncii în care omul își împlineste destinul. „Întru sudoarea frunții să-și câștige pâinea“.

Atunci va fi un Intâiu Maiu cu pace pe pământ și bunăvoire între oameni.

La 2 Maiu va fi o zi de odihnă.

La 3 Maiu o sărbătoare colectivă festivă.

În trei zile, primele din Maiu, se va cuprinde toată viața cu ansamblul ei: Munca, odihna, apoi... festivalul sărbătoresc.

Atunci... cerul se va deschide și glasurile vor rosti: Osana între cei de sus...

Și pe pământ pace, între oameni bunăvoire.

Radiofonia în slujba Patriei

Marele războiu, al înfăptuirii noastre naționale, a lăsat în urma-i atâta ruină și dezzechilibru, încât dacă n'ar mai fi fost speranța zilelor mai bune și credința în virtutea neamului, am fi suferit amare decepții.

Nădejdea unui trai tihnit, a unei vieți senine și morale, a țesut-o cu o răbdare demnă de admirat, atât plugarul pe ogor cât și dascălul în serviciul culturalizării poporului.

Radiofonia apare în sânul acestei omeniri scaldată cu sânge și lacrimi, ca și mântuitorul Isus în cânturi de heruvimi. Ea și-a spus hotărât că vrea să schimbe fața și sufletul acestei omeniri.

„Pace tuturor“. Ea vrea să transforme sufletele pline de ură făcându-le mai bune, mai umane. Iar prin misterioasa ei putere, distrugând fruntarii, să facă din întreaga omenire o familie mare, a tuturor făpturilor omenești.

Îndată ce minunata invenție a lui Marconi, a fost comercializată, statele civilizate și-au înălțat posturi de emisiune, punându-le în serviciul culturii și înălțării naționale.

Cele 170 stațiuni americane, dovedesc la cât de mare progres a ajuns dezvoltarea radiofoniei. A asculta la gura sobii, în liniștea

noptii, când afară lovește furios viscolul în geamuri, o muzică frumoasă, ultimile știri de presă și meteorologice, sfaturi folosite toate sosite dela distanțe de mii de kilometri, având imaginea vorbitorului în față (televeziune), iată minunea, iată idealul ce în secolul din urmă se putea înfăptui numai de fantezia unui Jules Verne.

Melomanii au prilejul să asculte numai muzică aleasă, ce cu greu le-ar fi fost redată de placa unui patephon. Pentru plugari, cunoașterea din timp a schimbării vremii, a situației semănăturilor, a valorii grâului, etc. etc., constituie un folos neprețuit și un bun mijloc de luminare a minții.

Intellectualii însetați de știință și cultură, găsesc în recepționarea conferințelor o hrană cotidiană de nelipsit.

Domnul Ministru, Dr. C. Angelescu, înțelegător al rolului binefăcător pe care-l constituie aparatul de radio, a înzestrat multe locașuri cu astfel de aparate.

Radiofuziunea făcând cunoscute peste graniță cântecele de jale sau bucurie, isvorite din sentimentele curat românești, stabilește temeinică prietenie, contribuind la pacea universală.

Emil Capriș inv. Velscklot

Intuiție și Inteligență

București 8 Aprilie 1935

Distinsul oasepe al Soc. române de filosofie și Institutului francez de înalte studii, prof. Leon Brunschvicg, membru al Institutului Franței și profesor la Sorbona, a ținut la 7 Aprilie după amiază prima din conferințele anunțate, în amfiteatrul „Titu Maiorescu“ al Facultății de filosofie și litere.

Despre intuiție și inteligență

Pășind tratarea subiectului ce-și propusese, d. prof. Brunschvicg a arătat că problema intuiției și inteligenței e astăzi foarte actuală, aflându-se chiar în centrul preocupărilor gânditorilor europeni. Ceea ce trebuie spus dela început este că cei doi termeni nu sunt ireductibili. Va căuta să dea o soluție. Remarcă de aceea pentru început, că expunerile de sisteme intelectualiste sau intuiționiste au o rezonanță diferită dela subiect la subiect. E un prim aspect al problemei,—desigur doar superficial.

În dosul antagonismului dintre intuiție și inteligență se ascund multe neînțelegeri. Din pricina unor confuzii, supărătoare trebuesc evitate pentruca metoda de lucru să nu fie—ca în alte domenii—aceea a unor „lovituri în noapte“.

Felul cum înțelegeau să se combată intelectualistii și intuiționistii reese din următoarea anecdotă asupra lui Bergson: comunicându-i-se, acum vreo douăzeci de ani, că într'un folleton din „Le Temps“ se scrisese despre un autor că are un stil „bergsonian“, părintele filosofiei intuiționiste răspunse, ridicând din umeri: „de câte ori apare ceva straniu, baroc, (biscornu) mi se pune mie în spinare“.

De altă parte—spune d. prof. Brunschvicg—nu e de ajuns de a te proclama intelectualist pentru a fi inteligent; iar unul din punctele slabe ale intuiționistilor este tocmai că atacă pe cei mai slabi dintre intelectualisti.

Spre a elucida confuzia supărătoare care stăpânește termenii în discuție, d. prof. Brunschvicg a pornit dela epoca în care s'a format terminologia filosofică,—în Hellada antică. În limba lui Platon gândirea pură e desemnată de cuvântul *noesis*; există însă și un termen pentru ceea ce înțelegem prin intuiție—gândire care străbate (pensee a travers)—*dia noia*.

Diferitele feluri de intuiție

Intuiția apare a fi de trei feluri:

1) Raționamentul—oricât de bine ar fi condus—nu-și ajunge singur; presupune principii cari ar trebui la rândul lor demonstrate: regresio ad infinitum. Dar Aristotel a spus că gândirea trebuie să se oprească undeva. Prinderea imediată a principiilor cari susțin rațiunea e opera intuiției în forma ei imediată, reprezentativă.

2) Intuiția mai are și un alt rol, acela de prezentiment confuz al scopului raționamentului socotit ca demonstrația perfectă. Această putere de a merge—intuitiv—înaintea sa proprie e apanagiul genului. Sensul intuiției anticipatoare nu mai este logic sau epistemologic ci psihologic. E puterea de a descifra scopul.

3) Un al treilea sens al intuiției corespunde fazei finale a procesului de gândire. E momentul în care intuiția anticipatoare s'a ținut de cuvânt și progresul inteligenței și-a alins scopul. Intuiția reflexivă leagă începutul procesului de gândire de rezultatul final, de scopul pe care l-a bănuț, având acum conștiința întregului drum realizat de gândire.

Prin urmare, inteligența apelează la intuiție. Aceasta din urmă întovărășește inteligența, o precede și o urmează.

O incursiune în istoria filosofiei și științei

După aceste precizări d. prof. Brunschvicg a urmărit—istoric—relațiile dintre inteligență și intuiție.

Secolul dearândul, silogismul lui Aristotel a fost singurul instrument al gândirii. S'a învederat, însă, insuficiența demonstrației pe bază de raționament, față de demonstrația ideală. Sunt axiome pentru cari evidența nu

există. Petiția principii nu poate fi evitat.

Pe un teren—acela al geometriei euclidiene—s'a făcut însă chiar din Antichitate uz de intuiție. Aparatul de demonstrație al geometriei euclidiene ducea la un ideal quasiperfect de deducție. Raționamentul se sprijinea însă întotdeauna pe o intuiție spațială de figuri geometrice.

Pe tărâmul geometriei euclidiene se recurgea, prin urmare, la o demonstrație conciliind inteligența cu intuiția. Geometriile non-euclidiene, a căror posibilitate a fost demonstrată în timpurile moderne, au arătat, însă, că geometria euclidiană nu e perfectă.

Dacă pornim dela Aristotel Euclid, ca să determinăm intuiția, ajungem la un impas.

Secolul al XVII-lea, cu știința lui Galileu și filosofia lui Descartes, desăvârșesc ruptura cu lumea antică. Bergson a arătat că știința modernă este fiica matematicii și că s'a format atunci când s'a consolidat algebra. Știința modernă substituie intuiția reflexivă celei reprezentative.

Descartes rezolvă intuiția spațială într'un sistem de ecuații date de gândirea pură. Revoluția din fizică și matematică se transmite și în filosofie. În progresul intuiției matematice e o parte: direcția din impulsul inteligenței; gândirea nu mai e cea finită a lui Aristotel.

Gândirea noastră, care e opera unui individ, de îndată ce se degajază de autorul ei și ia o formă matematică prinde conștiință de sine însăși, se obiectivează.

Concilierea intuiției cu inteligența

Mai departe, d. prof. Brunschvicg a insistat asupra celor două momente hotăritoare în progresul intuiției reflexive: romanticii germani și Kant, deoparte școala franceză, care ajunge la acea culme care este intuiția intelectuală, de altă parte.

Kant—despre care d. prof. Brunschvicg spune că nu crede că a cîștit ceva din Descartes—condiționează progresul inteligenței de intuiția reflexivă.

Dar neagă omului capacitatea intuitivă care să susțină dialectica spiritului;—omul nu poate pătrunde cu spiritul său lumea numenală.

Fără să nege intuiția intelectuală, Kant propune—în „Critica judecării“ un alt tip de intuiție—mult mai profundă,—intuiția estetică.

Romantismul german trece dela sensul psihologic al intuiției anticipatoare la un sens metafizic; prezentimentul creației devine și certitudinea creației. Geniul își arogă dreptul de a trece peste inteligența verificatoare.

Cum a remarcat John Stuart Mill, romanticii germani au înlocuit apoteoza rașunii prin aceea a instinctului, a formelor iraționale de cunoaștere.

Renouvier, proclamându-se apărător al inteligenței încearcă o realizare a lui Zenon eleatul.

Bergson—tocmai el—desbărează intelectualismul de falsii săi prieteni. Un proverb glăsuște: „Ferește-mă, Doamne, de prieteni...!“—remarcă d. prof. Brunschvicg.

Prin negarea unui intelectualism fals și înlocuirea lui cu un adevărat intelectualism bergsonian—a cărui intuiție apare drept corelativă inteligenței—a redeschis drumul spre intelectualism.

Inteligența și intuiția ajung astfel să se completeze reciproc. Inteligența asigură intuiției ceea ce acesta necesita mai mult: durată și o verificare. La rândul ei, intuiția vivificază inteligența care lăsată de sine stătătoare s'ar cristaliza, devenind leneșă, deci prezumțioasă.

Intuiția și inteligența merg împreună, exprimă adevărul fundamental care este mișcarea verbului. Participăm, astfel, la gândirea universală, ceea ce constituie rațiunea noastră de a fi.

„Adevărul“

Comandamentul ierarhiei

Dezordinea morală provocată de ultimul război, s'a efectuat în primul rând, prin ruperea firului atâtor tradiții sănătoase, a căror respectare necondiționată, constituia frumusețea și onoarea vremurilor de altădată.

Căutându-se să se instaureze un nou criteriu la baza selecționării valorilor și denaturându-se intenționat, principiul autorității, am ajuns astfel, fatalmente, la înstreținerea individului de adevăratul înțeles al rolului său în funcțiunea socială.

Această dezorientare generală, a deschis drumul iureșului de pretențiuni nejustificate, cari au dus la împământarea unei mentalități cu consecințe funeste, asupra bunului meș al treburilor publice.

Trecutul își avea reazimul într'un echilibru organic, într'o evoluție normală, care permitea în mare măsură, ridicarea justă a personalităților de elită, în rândurile de frunte și de conducere.

Valoarea acestor personalități, era unanim recunoscută, iar autoritatea oficială a funcțiunii lor, respectată ca atare.

Ierarhia era—cu alte cuvinte—o normă de organizare socială necontestată, pe axa căreia evoluia întregul organism de stat.

În această ordine, era apreciată ca singura posibilitate de ascensiune nestânjenită spre progres.

Trăinicia ei izvora din consensul voinței generale, care impunea individului, în prealabil, o riguroasă disciplină a așteptării, o temeinică ucenicie în câmpul muncii și mai ales, o îndelungată experiență profesională.

Singure aceste merite puteau legitima aspirațiile spre un post de răspundere publică și numai ele puteau asigura dreptul la respectul celorlalți.

Prezentul plutește într'o permanentă incertitudine, tinde spre o evadare din normal.

Ideile și credințele scumpe înaintașilor noștri și venerate de ei sunt aduse astăzi—ca niște lucruri vechi și vinovate—în arena discuțiilor, profanate și condamnate a fi aruncate peste bord.

Din palatul ei maiestos—asemeni unei regine detronate—în uralele vulgului, ierarhia a fost coborâtă în stradă, spre a fi decapitată.

Este și acesta un fenomen caracteristic acestei epoci de tranziție și frământare neostenită, care a adus—în căutarea acerbă de reforme și inovații—la atâtea exagerări și rătăcirii.

Acest război declarat trecutului, această lepădare categorică de idolii de ieri, își are credincioși devotați, mai ales în rândurile tinerelor generații ce pășesc nerăbdătoare pe câmpul de luptă al vieții.

Ideologia care animă acțiunea acestui tineret, prezintă însă multe devieri de pe linia realității și îmbrățișează în multe puncte imposibilul.

Locurile pe cari le ocupă cei mai vârstnici, apar ochilor lor nerăbdători, ca singurul obstacol ce le închide drumul unor ascensiuni

rapide spre situații comode și fructuoase.

Obiecțiunea că nu toți deținătorii posturilor de conducere sunt și cei mai apti de a le păstra, îi duc la proclamarea necesității de a fi confiscate în favoarea generațiilor tinere.

Desconsiderând criteriul clasic de promovare în posturile de conducere—pe baza muncii, experienței și meritului—ei îndrăsnesc să le revendice numai în virtutea atributului tinereții.

De aci, ușor ajung la concluzia că o radicală schimbare în actualul sistem de selecționare a valorilor,—prin răsturnarea vechei ierarhii, se impune nediscutat, pentru a remedia—zic ei—toate neajunsurile de cari suferim.

Dar problema mai are și o altă latură.

Există anumite persoane, cari deși nu au nici un motiv de revoltă, întrețin totuși o permanentă agitație, pe tema actualei ierarhii sociale, mai ales prin scris.

Abundă presa zilnică de astfel de excese de limbaj,—adevărata atentate asupra bunului simț și a dreptei judecăți.

Această intemperanță a condeului, este produsul ambițiilor îndrăznețe, a nerăbdătorilor dornici de parvenire, cari făcând cât mai mult șgomot, să atragă atenția asupra lor și să-și creeze astfel platforma care să i impună ca elemente de seamă, celor din jur.

Tot deodată, își dau lor înșile iluzia că sunt cineva.

Sunt indivizi din specia acelora cari nu pot avea liniște, dacă numele lor nu circulă în discuțiile zilnice și dacă nu e amestecat în locul de frunte în toate manifestațiile gălăgioase.

Fiecare se declară ritos, exponent al generației sale și nu scapă nici un prilej de a nu lua fața pe orice lucru și orice eveniment, poziție netă de nemulțumit și revoltat.

Trebue să declarăm dela început—conform cu logica—că amândouă aceste mentalități au la bază tot atâtea erori.

Dacă aceeași întocmire ierarhică a societății, a produs în alte vremuri, epoci de înflorire în toate domeniile, iar astăzi străbatem o epocă de criză, însemnează că nu actuala ierarhie poartă vina, ci faptul că puterea omului a fost depășită de evenimente.

Orice problemă cu caracter de gravitate, nu trebue tranșată în pripă, ci trebue examinată cu prudență, în funcție de posibilitățile prezente, spre a-i găsi cea mai fericită soluție, ferind astfel statul—în această fază de refacere—de agitațiuni sterpe și mentalități dăunătoare.

Cât despre obiecțiunea primenirii cadrelor cu elemente tinere, ea se efectuează în mod automat, fără precipitare, prin împlinirea golurilor ivite și crearea de noi posturi, unde necesitățile o cer.

Dacă totuși se simte nevoia unor oarecari schimbări într'un regim democratic, ele nu sunt posibile decât pe cale evolutivă și nicidecum revoluționară.

Progres științific

D. Wornum un savant botanist englez a făcut o experiență ce va revoluționa întregul sistem de tratament al plantelor de tot soiul. Voind să transplanteze mai mulți arbori bătrâni și foarte desvoldați, i-a tratat nu ca pe niște obiecte insensibile, ci ca pe ființe senzibile care trebuiesc cruțate le-a făcut câte o injecție cu clorofom, adică i-a anesteziat.

În stare de amorțire arborii au fost transplantați, și îndată ce efectul clorofomului a trecut, ei și-au redobândit viața lor particulară, redevenind viguroși, frumoși, cum au fost și înainte de scoaterea lor din pământul unde au crescut. Astfel botanistul englez s'a convins că anestezierea plantelor nu este o utopie, ci trebuie aplicată pentru ca la operația transplantărilor să le fie salvată viața. Poeții de mult susțineau că există suferința în lumea mulă și tainică a florilor și a copacilor. Astăzi știința vine să dovedească realitatea din versurile lor inspirată dintr'o bizară și încă adânc necunoscută intuiție.

Culturale

In satul Aptaat, Duminica 24 Martie, căminul Cultural „Dolna Oltului“ a dat un frumos festival artistic, cu concursul școlael primare.

Festivalul s'a deschis prin marsul „Imnul nostru“ executat pe 2 voci de elevi și membrii căminului.

A vorbit apoi inv. Emil Mutulescu dela acea școală, despre „Căminele Culturale“. după care au urmat jocuri naționale recitari și coruri pe 2 și 3 voci. În partea II-a s'a jucat de învățători și săteni comedia „Sfârșitul pământului“ în 3 acte de V. Eftimiu.

Scopul moral și matrial a fost realizat deplin.

Spectator

Tot ce se face prin bruscarea evenimentelor, e lipsit de energie vitală și garanția duratei.

Ultragiem un principiu care stă la baza întregii vieți biologice și care nu întârzie de a serăsbuna.

Cine dorește să se remarce și posedă aptitudini speciale, pentru a le evidenția și pune în valoare, are drumul deschis al atâtor domeniilor, în afara domeniului agitației și reclamei ieftine.

Nu se poate concepe de o minte întreagă, organism social organizat și progres efectiv, fără a avea la bază principiul ierarhiei.

Istoria l-a verificat și înțelepciunea înaintașilor ni l-a păstrat. Subminându-l deschidem larg porțile anarhiei și dezagregării iremidabile.

Ca intruchipatori ai tradițiilor și cumineniei poporului nostru, ca deținători unei responsabilități într'un stat organizat ierarhic, învățătorilor le incumbă sacra datorie de-a păstra și feri de pervertire acest principiu scump nouă tuturor.

Dela acest comandament, nu trebue să ne abatem nici o clipă și să nu precupețim nimic pentru promovarea lui.

Nic. Badea

Revizoratul Școlar

Se aduce la cunoștința învățătorilor din județul Caliacra, reușiți la proba scrisă a examenului de definitivat, de a se prezenta la proba orală, după cum urmează:

Luni 13 Maiu, ora 4

1) Aldea Elena, 2) Boteanu Nicolae; 3) Berca Elena; 4) Badea Ion; 5) Bordeanu Marcel; 6) Bărbulescu Vasile; 7) Cristea Gherghina; 8) Clinciu Elena; 9) Florica Băloiu; 1) Constantin Nicolae—Cernăuca; 11) Crânguș Ilie; și Constantinescu Elisabeta.

Marți 14 Maiu, ora 4

1) Conțu Marin; 2) Dumitrescu Ion; 3) Dobre M. Petre; 4) Emil Diaconescu; 5) Drăgușin Petre; 6) Elizeu P. Neagu; 7) Gândac-Filip; 8) Lupu Ion; 9) Ludosanu Ana; 10) Luculescu Eugen; 11) Miha Călin.

Miercuri 15 Maiu, ora 4

1) Magnea Lucia; 2) Mocanu Gheorghie; 3) Marinescu Ecaterina; 4) Mirea St. Ene; 5) Miulescu Elena; 6) Nițescu Maria; 7) Novac Dumitru; 8) Olteanu Sava; 9) Pleș Mărgărit; 10) Preotu Vasile; 11) Petre F. Vasile.

Joi 16 Maiu

1) Săninoiu Blorica; 1) Stefan Serban; 3) Serbana Constantin; 4) Turbatu Gheorghita; 5) Târână Dumitru; 6) Teculescu Virginia; 7) Zinca Gherghina; 8) Triculescu Maria; 9) Ivănescu Vasile; 10) Zămbra Ioana; și 11) Olimpia Giuglea.

Totodată vor avea grijă să prezinte toate actele, cunoscând că în caz contrariu nu vor putea fi primiți la proba orală.

Cei netrecuți mai sus, au fost respinși.

* *

Onor Ministerul cu ord. Nr. 2011 | 935, recomandă lucrarea „Desemnul și modelul la copii“, întocmită de d-l Marin Bilculescu, str. Nicolae Balcescu Nr. 2 București, la prețul de 60 lei exemplarul, care cuprinde interesante pagini asupra manifestării vieții copilului în ceea ce privește dragostea acestuia pentru imagini și a inclinării lui pentru desen.

La Congresul pedagogic al conducătoarelor, care s'a ținut la Cluj, între 2 și 6 Maiu a. c., au luat parte împreună cu d-l revizora școlar al județului Caliacra, următoarele conducătoare:

1) Polixenia Nedelcu, gr. I, din Bazargic, 1) Maria Brânzan, gr. I, din Bazargic, 3) Maria Buzatu gr. II, din Bazargic, 4) Ivona Crișu, prov. din Gheaur Suiuciu, 5) Filofteia Teodorescu, prov. din Esetli, 6) Lidia Pr. Puiu, prov. din Bogdali Ceamurli, 7) Elena T. Nicolau, prov. din Casapli și Elena Ghețu, gradul I, din com. I. Gh. Duca.

* *

Onor Ministerul Instrucțiunii a luat dispozițiunea ca până la sfârșitul anului școlar, toate școlile să țină cursuri pe zile întregi.

Acolo unde nu sunt săli de clasă suficiente, cursurile se vor face în aer liber.